

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 14. septembra 2017*

„Predhodno odločanje – Obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil – Direktive 72/166/EGS, 84/5/EGS, 90/232/EGS in 2009/103/ES – Kraja vozila – Prometna nesreča – Telesne poškodbe in materialna škoda, ki je nastala zavarovanemu lastniku vozila kot pešcu – Civilna odgovornost – Odškodnina – Kritje iz obveznega zavarovanja – Izključitvene klavzule – Nacionalna ureditev, v skladu s katero je zavarovani lastnik vozila izključen iz plačila odškodnine iz naslova zavarovanja – Združljivost s temi direktivami – Pojem ‚tretja oseba, ki je oškodovanec‘“

V zadevi C-503/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal da Relação de Évora (pritožbeno sodišče v Évori, Portugalska) z odločbo z dne 16. junija 2016, ki je na Sodišče prispela 23. septembra 2016, v postopku

Luís Isidro Delgado Mendes

proti

Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, A. Arabadjiev (poročevalec) in C. G. Fernlund, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki jih so jih predložili:

- za Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA V. Ferreira Pires, odvetnik,
- za Evropsko komisijo P. Costa de Oliveira, K.-P. Wojcik in B. Rechen, agenti,

po odločitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: portugalsčina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 12(3) in člena 13(1) Direktive 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL 1972, L 263, str. 11).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Luísom Isidrom Delgadam Mendesom in zavarovalnico Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA (v nadaljevanju: CA Seguros) glede plačila odškodnine te zavarovalnice iz naslova civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil za škodo, ki je L. I. Delgadu Mendesu nastala v prometni nesreči.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 3(1) Direktive Sveta z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja take odgovornosti (72/166/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 10, v nadaljevanju: Prva direktiva) določa:

„Vsaka država članica [...] sprejme vse ustrezne ukrepe za zagotovitev, da je civilna odgovornost pri uporabi vozil, ki so običajno na njenem ozemlju, krita z zavarovanjem. Na podlagi teh ukrepov se določi kritje obveznosti in pogoji kritja.“

- 4 Člen 1(1) Druge direktive Sveta z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (84/5/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 3), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 (UL 2005, L 149, str. 14, v nadaljevanju: Druga direktiva), je določal:

„Zavarovanje iz člena 3(1) [Prve direktive] obvezno krije oboje, materialno škodo in telesne poškodbe.“

- 5 Člen 2(1) Druge direktive je določal:

„Vsaka država članica sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev, da se vsi zakonski predpisi ali pogodbeni določbe, ki jih vsebuje zavarovalna polica, izdana v skladu s členom 3(1) [Prve direktive], ki izključujejo iz zavarovanja uporabo ali vožnjo:

– oseb, ki za to nimajo izrecnega ali implicitnega dovoljenja;

[...]

za namene člena 3(1) [Prve direktive] štejejo za neveljavne v zvezi z odškodninskimi zahtevki tretjih oseb, ki so bili oškodovanci nesreče.

Vendar se lahko predpis ali določba iz prve alineje uveljavlja proti osebam, ki so prostovoljno vstopile v vozilo, ki je povzročilo materialno škodo ali telesno poškodbo, če lahko zavarovatelj dokaže, da so vedele, da je bilo vozilo ukradeno.

Države članice imajo – v primeru nesreč, ki se zgodijo na njihovem ozemlju – možnost, da ne uporabijo določbe v prvem pododstavku, če lahko oškodovanec dobi odškodnino za škodo od organa socialne varnosti.“

- 6 Člen 1 Tretje direktive Sveta z dne 14. maja 1990 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (90/232/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 249), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14 (v nadaljevanju: Tretja direktiva), je med drugim določal, da „zavarovanje iz člena 3(1) [Prve direktive] krije odgovornost za telesne poškodbe vseh potnikov razen voznika, do katerih bi prišlo pri uporabi motornega vozila“.
- 7 Člen 1a Tretje direktive je določal:
- „Zavarovanje iz člena 3(1) [Prve direktive] krije telesne poškodbe in materialno škodo, povzročeno pešcem, kolesarjem in drugim nemotoriziranim udeležencem v prometu, ki so, kot posledica nesreče, v kateri je bilo udeleženo motorno vozilo, v skladu z nacionalnim civilnim pravom upravičeni do odškodnine. Ta člen ne posega niti v civilno odgovornost niti v višino odškodnine.“
- 8 Z Direktivo 2009/103 so bile prejšnje direktive na področju obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil kodificirane in zato razveljavljene z učinkom od 27. oktobra 2009. V skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II k tej direktivi člen 2(1) Druge direktive ustreza členu 13(1) Direktive 2009/103, člen 1a Tretje direktive pa členu 12(3) Direktive 2009/103.

Portugalsko pravo

- 9 Člen 4(1) decreto-lei n° 291/2007, que aprova o regime do sistema do seguro obrigatório de responsabilidade civil automóvel e transpõe parcialmente para a ordem jurídica interna a Directiva n° 2005/14/CE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 11 de Maio, que altera as Directivas nos 72/166/CEE, 84/5/CEE, 88/357/CEE e 90/232/CEE, do Conselho, e a Directiva n° 2000/26/CE, relativas ao seguro de responsabilidade civil resultante da circulação de veículos automóveis (uredbo-zakon št. 291/2007 o odobritvi ureditve sistema obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o delnem prenosu Direktive 2005/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 o spremembi direktiv Sveta 72/166/EGS, 84/5/EGS, 88/357/EGS in 90/232/EGS ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/26/ES o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil) z dne 21. avgusta 2007 (Diário da República, 1. serija, št. 160, z dne 21. avgusta 2007) določa:

„V skladu s to uredbo-zakonom mora imeti vsakdo, ki se lahko šteje za civilno odgovornega za povrnitev škode za telesne poškodbe ali materialno škodo, ki je bila s kopenskim motornim vozilom, za vožnjo katerega je potrebno posebno dovoljenje in ki je običajno na Portugalskem, ali z njegovim priklonikom povzročena tretjim osebam, sklenjeno zavarovanje te odgovornosti, da je to vozilo lahko udeleženo v prometu.“

- 10 Člen 11(2) uredbe-zakona št. 291/2007 določa:

„Zavarovanje civilne odgovornosti, določeno v členu 4, krije škodo, povzročeno pešcem, kolesarjem in drugim nemotoriziranim udeležencem v prometu, če zakon o civilni odgovornosti zaradi prometne nesreče določa povrnitev te škode, v obsegu, ki ga navedeni zakon določa.“

- 11 Člen 14(2)(b) te uredbe-zakona določa:

„Zavarovanje prav tako ne krije nobene premoženjske škode, ki je nastala spodaj navedenim osebam: [...] sklenitelju zavarovanja.“

12 Člen 15(3) navedene uredbe-zakona določa:

„V primeru ropa, tatvine, nezakonite uporabe motornega vozila ali namerno povzročene prometne nesreče zavarovanje ne krije odškodnine za škodo, ki jo je storilec ali sotorilec povzročil lastniku [...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 13 L. I. Delgado Mendes in njegova žena sta bila 26. aprila 2009 na svoji kmetiji v Chamusci (Portugalska), na dvorišču katere sta bili parkirani dve motorni vozili, od katerih je bilo prvo last L. I. Delgada Mendesa, drugo pa last njegove žene. Približno ob 18. uri sta zadevni osebi za volanom vozila L. I. Delgada Mendesa opazili neznanega moškega, ki je to vozilo zagnal. L. I. Delgado Mendes in njegova žena sta se takoj usedla v drugo vozilo, da bi navedenemu vozilu sledila.
- 14 Vozilo L. I. Delgada Mendesa se je v križišču ustavilo. L. I. Delgado Mendes se je približno 20 metrov od drugega vozila prav tako ustavil in izstopil iz ženinega vozila ter se namenil proti svojemu vozilu.
- 15 Voznik vozila L. I. Delgada Mendesa je takrat zapeljal vzvratno ter trčil v desno stran vozila žene L. I. Delgada Mendesa in v njega, ki je zato padel na tla. Navedeni voznik je zapeljal naprej, nato nenadno in hitro spet vzvratno ter pri tem zbil L. I. Delgada Mendesa, ki je ravno takrat vstal, ga povozil in ga z vozilom vlekel približno osem metrov.
- 16 L. I. Delgado Mendes je v tej nesreči utrpel več zlomov in hujših telesnih poškodb. V zdravstveni oskrbi je ostal do 8. februarja 2011 in bil 654 dni zadržan z dela, ostale so mu številne posledice.
- 17 Na dan navedene nesreče je bila civilna odgovornost za škodo, ki jo tretjim osebam povzroči vozilo L. I. Delgada Mendesa, zavarovano pri zavarovalnici CA Seguros, in sicer na podlagi zavarovalne police, v kateri je bil L. I. Delgado Mendes naveden kot sklenitelj zavarovanja in običajni voznik vozila. V zavarovalni polici so bile med drugim naslednje določbe:
- za tretjo osebo se šteje „oseba, ki v nesreči, kriti s pogodbo, utrpi škodo, ki jo je treba v skladu s civilnim pravom ali to zavarovalno polico popraviti ali zanjo plačati odškodnino“ (klavzula 1(e));
 - „s to pogodbo se izpolnjuje obveznost zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil iz člena 4 uredbe-zakona [št. 291/2007]“ (klavzula 2, točka 1);
 - „ta pogodba v skladu z zakonsko določenimi omejitvami in pogoji zagotavlja:
 - (a) civilno odgovornost sklenitelja zavarovanja, lastnika vozila [...] in osebe, ki to vozilo zakonito poseduje ali uporablja, za telesne poškodbe in materialno škodo, nastalo tretjim osebam;
 - (b) odškodnino za škodo, ki jo je povzročil storilec tatvine ali ropa, nezakonite uporabe motornega vozila ali namenoma povzročene prometne nesreče“ (klavzula 2, točka 2);
 - „kar zadeva nesreče, ki se zgodijo na ozemlju Portugalske, zajema ta pogodba [...] tudi obveznost plačila odškodnine, določene s civilnim pravom“ (klavzula 4, točka 1(a));
 - „iz obveznega zavarovanja je izključena vsa materialna škoda, povzročena sklenitelju zavarovanja“ (klavzula 5, točka 2(b));
 - „v primeru ropa [...] in namerno povzročene nesreče zavarovanje ne krije odškodnine za škodo, ki jo je storilec ali sotorilec povzročil lastniku [...]“ (klavzula 5, točka 5).

- 18 L. I. Delgado Mendes je pri Tribunal de Comarca de Santarém (okrajno sodišče v Santarému, Portugalska) vložil tožbo, v kateri je predlagal, naj se zavarovalnici CA Seguros naloži plačilo odškodnine v skupnem znesku 210.641,00 EUR za nastalo materialno in nematerialno škodo, povišano za zakonite obresti, ki tečejo od vročitve te tožbe. Zavarovalnica CA Seguros je iz več razlogov predlagala zavrnitev te tožbe.
- 19 To sodišče je tožbo L.I. Delgada Mendesa zavrnilo kot neutemeljeno, zlasti ker je v skladu s členom 15(3) uredbe-zakona št. 291/2007 lastnik vozila izključen iz kroga potencialnih upravičencev sklenjenega zavarovanja.
- 20 L. I. Delgado Mendes se je zoper to sodbo pritožil pri Tribunal da Relação de Évora (pritožbeno sodišče v Évori, Portugalska). Trdi zlasti, da je treba ta člen 15(3) razlagati ozko, v smislu, da je z njim izključeno le plačilo odškodnine za materialno škodo, ki je nastala lastniku vozila. Zakonodajalec naj namreč s tem besedilom ne bi želel zajeti takih nesreč, kot je bila nesreča, v kateri je bil oškodovan L.I. Delgado Mendes. Ker naj bi bil glavni cilj zadevne zavarovalne pogodbe zavarovanje oškodovancev za telesne poškodbe, in sicer s plačilom odškodnine vsem, razen vozniku, naj bi plačilo odškodnine za telesne poškodbe, ki jih je utrpel L.I. Delgado Mendes, v obravnavanem primeru spadalo v položaj „tretje osebe, ki je oškodovanec“.
- 21 Zavarovalnica CA Seguros taki ozki razlagi nasprotuje in med drugim trdi, da bi se z njo kršil člen 9 código civil (civilni zakonik), saj naj bi se z zadevnim zavarovanjem zagotavljala odgovornost „vsakogar, ki se lahko šteje za civilno odgovornega za povrnitev škode, ki je bila tretjim osebam povzročena s kopenskim motornim vozilom“. Nedopustno pa naj bi bilo, da bi bila oseba, ki naj bi bila odgovorna za nevarnost, ki izhaja iz udeležbe motornega vozila v cestnem prometu, sama zavarovana iz naslova civilne odgovornosti, kot če bi bila tretja oseba.
- 22 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je predmet tožbe omejen na določitev zveze med dogodkom, ki je povzročil odgovornost, in iz tega izhajajoče obveznosti plačila odškodnine oškodovancu na eni strani ter omejitvami in področjem uporabe zavarovalne pogodbe iz postopka v glavni stvari na drugi.
- 23 Tribunal da Relação de Évora (pritožbeno sodišče v Évori) navaja, da je ugotovilo odgovornost voznika vozila L. I. Delgada Mendesa, zavarovanega pri zavarovalnici CA Seguros, za povzročitev nesreče in tudi obveznost tega voznika, da povrne škodo, ki jo je povzročil. To sodišče pojasnjuje, da je v skladu z zavarovalno pogodbo, ki sta jo sklenila L.I. Delgado Mendes in zavarovalnica CA Seguros, v položaju, v katerem je glede na obstoječe zavarovalno razmerje med lastnikom vozila in njegovo zavarovalnico oškodovanec tretja oseba, ta zavarovalnica jasno odgovorna za povračilo škode, nastale izključno po krivdi navedenega voznika.
- 24 V zadevi iz postopka v glavni stvari pa sta dve posebnosti, in sicer voznik vozila L. I. Delgada Mendesa je škodo povzročil namerno, oškodovanec, ki je tožeča stranka, pa je sklenitelj zavarovanja za to vozilo.
- 25 Kar zadeva prvo od teh posebnosti, predložitveno sodišče pojasnjuje, da je obveznost zavarovalnice, da povrne škodo, nastalo v namerno povzročeni prometni nesreči, od leta 2007 določena z ustaljeno sodno prakso Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče, Portugalska).
- 26 Vendar pa naj bi, kar zadeva drugo posebnost, tako člen 15(3) uredbe-zakona št. 291/2007 kot zavarovalna pogodba iz postopka v glavni stvari izrecno določala, da v primeru „ropa [...] in namerno povzročene nesreče zavarovanje ne krije odškodnine za škodo, ki jo je storilec ali sotorilec povzročil lastniku“. Okoliščine iz postopka v glavni stvari pa naj bi tema položajema ustrezale. Poleg tega naj bi člen 14(2)(b) te uredbe-zakona „iz zavarovanja [izključil] tudi vso materialno škodo, povzročeno [...] sklenitelju zavarovanja“.

- 27 Tribunal da Relação de Évora (pritožbeno sodišče v Évori) in zavarovalnica CA Seguros poleg tega menita, da razlaga člena 15(3) uredbe-zakona št. 291/2007, ki jo predlaga L.I. Delgado Mendes, ne ustreza zahtevam, ki jih v zvezi s tem določa člen 9 civilnega zakonika.
- 28 Vendar predložitveno sodišče dvomi o skladnosti člena 14(2)(b) in člena 15(3) uredbe-zakona št. 291/2007 (v nadaljevanju: sporni predpis) s pravom Unije. V zvezi s tem ugotavlja, da je bilo z Drugo direktivo razmerje med lastnikom in zavarovalnico, ki je značilno za zavarovalno pogodbo, nadomeščeno z razmerjem med zavarovalnico in osebo, odgovorno za nesrečo, in da je bilo s Tretjo direktivo potrjeno, da je za vse določbe ali pogodbene klavzule o izključitvi iz zavarovanja odločilno razmerje med zavarovalnico in voznikom, ne pa razmerje med zavarovalnico in lastnikom, ter da je ta pristop v letu 2008 večkrat potrdilo tudi Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče).
- 29 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da je izključitev oseb iz spornega predpisa določena na podlagi splošnih in abstraktnih meril, kar naj bi Sodišče štelo za nasprotujoče zadevnim direktivam. Sprašuje se tudi o skladnosti navedenih izključitev, temelječih zgolj na lastništvu vozila, udeleženega v nesreči, z načelom enakega obravnavanja.
- 30 V teh okoliščinah je Tribunal da Relação de Évora (pritožbeno sodišče v Évori) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali pravo [Unije], zlasti [člen] 12(3) in [člen] 13(1) Direktive 2009/103/ES [...], nasprotuje nacionalni zakonodaji, v skladu s katero je v primeru prometne nesreče, v kateri je pešec, ki je bil namerno povozen z vozilom, katerega lastnik je in ki ga je vozila oseba, ki je to vozilo ukradla, utrpel telesne poškodbe in materialno škodo, izključeno vsakršno plačilo odškodnine temu pešču, ker je lastnik vozila in sklenitelj zavarovanja?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 31 Najprej je treba ugotoviti, da se Direktiva 2009/103 *ratione temporis* ne more uporabiti za spor o glavni stvari. Glede na datum nastanka škodnega dogodka, ki je podlaga za ta spor, je treba v obravnavanem primeru namreč uporabiti zlasti člen 2(1) Druge direktive in člen 1a Tretje direktive.
- 32 Dalje, da bi se podal koristen odgovor na postavljeno vprašanje, je treba poleg določb, ki so izrecno navedene v vprašanju za predhodno odločanje, upoštevati tudi člen 3(1) Prve direktive in člen 1(1) Druge direktive.
- 33 Nazadnje, glede na to, da je predložitveno sodišče pojasnilo, da je obveznost zavarovalnice, da plača odškodnino za škodo, nastalo v namerno povzročenih prometnih nesrečah, od leta 2007 določena v ustaljeni sodni praksi Supremo Tribunal de Justiça (vrhovno sodišče), se postavljeno vprašanje v resnici očitno ne nanaša na vprašanje, ali mora biti v skladu s Prvo, Drugo in Tretjo direktivo škoda, nastala v namerno povzročenih prometnih nesrečah, pokrita z obveznim zavarovanjem, ampak, natančneje, na združljivost izključitve takega kritja za pešca zgolj zato, ker je bil ta pešec sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim je bila škoda povzročena, s temi direktivami.
- 34 Zato je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) Prve direktive, člen 1(1) in člen 2(1) Druge direktive ter člen 1a Tretje direktive razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki iz kritja in torej iz plačila odškodnine iz naslova obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil izključuje telesne poškodbe in materialno škodo, ki so nastale pešču, ki je bil udeležen v prometni nesreči, zgolj zato, ker je bil ta pešec sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim je bila ta škoda povzročena.

- 35 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da je namen zakonodaje Unije na področju obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil zagotoviti prosti pretok vozil, ki so običajno na ozemlju Unije, in prosto gibanje oseb, ki so v njih, ter zagotoviti, da bodo oškodovanci nesreč, ki jih povzročijo ta vozila, enako obravnavani ne glede na to, kje na ozemlju Unije se je nesreča zgodila (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 27).
- 36 Prva direktiva, pojasnjena in dopolnjena z Drugo in Tretjo direktivo, državam članicam torej nalaga, da zagotovijo, da je civilna odgovornost pri uporabi vozil, ki so običajno na njihovem ozemlju, krita z zavarovanjem, ter zlasti določa vrste škode in tretje osebe, ki so bile oškodovane in morajo biti krite s tem zavarovanjem (sodba z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 37 Sodišče je v zvezi s tem že poudarilo, da je cilj člena 3(1) Prve direktive, člena 2(1) Druge direktive in člena 1 Tretje direktive zagotoviti, da obvezno zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil vsem potnikom, ki so oškodovanci v nesreči, ki jo je povzročilo neko vozilo, omogoča, da se jim izplača odškodnina za škodo, ki so jo utrpeli (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 29).
- 38 Iz razvoja ureditve Unije na področju obveznega zavarovanja je namreč razvidno, da si je zakonodajalec Unije stalno prizadeval za izpolnitev in krepitev tega cilja varstva oškodovancev nesreč, ki jih povzročijo vozila (sodba z dne 4. septembra 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, točka 52).
- 39 Natančneje, Direktiva 2005/14 je z vključitvijo člena 1a v Tretjo direktivo razširila zavarovalno kritje iz člena 3(1) Prve direktive na telesne poškodbe in materialno škodo, povzročeno pešcem, kolesarjem in drugim nemotoriziranim udeležencem v prometu (glej v tem smislu sodbo z dne 4. septembra 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, točka 55).
- 40 Ker je bil L. I. Delgado Mendes v prometni nesreči iz postopka v glavni stvari udeležen kot pešec, je zato treba ugotoviti, da morajo biti v skladu s členom 1a Tretje direktive telesne poškodbe in materialna škoda, ki so mu nastale v tej nesreči in za katere je pešec v skladu z nacionalnim civilnim pravom upravičen do plačila odškodnine, krite z obveznim zavarovanjem, sklenjenim za njegovo vozilo.
- 41 Kar natančneje zadeva položaj oškodovanca v prometni nesreči, sklenitelja zavarovanja in lastnika vozila, udeleženega v tej nesreči, je treba spomniti, da je Sodišče razsodilo, da mora biti v skladu s ciljem zaščite oškodovancev, ki mu sledijo Prva, Druga in Tretja direktiva, pravni položaj lastnika vozila, ki je bil med nesrečo v njem kot potnik, enak položaju vsakega drugega potnika, ki je oškodovanec v nesreči (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 30).
- 42 Sodišče je prav tako razsodilo, da ta cilj nasprotuje tudi temu, da se z nacionalno zakonodajo neupravičeno omejuje pojem potnika, ki je krit z obveznim zavarovanjem civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil, s tem, da se iz tega pojma izključijo osebe, ki so bile v delu vozila, ki ni bil niti narejen niti opremljen za njihov prevoz (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 30).
- 43 Sodišče je na podlagi tega sklenilo, da mora biti v skladu z navedenim ciljem zaščite oškodovancev pravni položaj osebe, ki je zavarovana za vožnjo vozila, v nesreči pa je bila potnik v tem vozilu, enak pravnemu položaju vsakega drugega potnika, ki je oškodovanec v tej nesreči, in da se torej na podlagi okoliščine, da je bila neka oseba zavarovana za vožnjo vozila, s katerim je bila povzročena nesreča, te osebe ne more izključiti iz pojma „tretje osebe, ki je oškodovanec“ v smislu člena 2(1) Druge direktive, ker je bila potnik, in ne voznik tega vozila (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točki 31 in 32).

- 44 S sklepanjem po podobnosti je treba ugotoviti, da na podlagi okoliščine, da je bil pešec, ki je bil povozen v prometni nesreči, sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim je bila ta nesreča povzročena, ta oseba ne more biti izključena iz pojma „tretja oseba, ki je oškodovanec“ v smislu člena 2(1) Druge direktive in člena 1a Tretje direktive.
- 45 Kot je ugotovilo predložitveno sodišče in kot je pravilno trdila Komisija, ob upoštevanju istega cilja varstva, navedenega v točki 41 te sodbe, ki mu sledijo Prva, Druga in Tretja direktiva, z okoliščino, da lastnik zadevnega vozila in sklenitelj zavarovanja v času nesreče ni bil v tem vozilu, ampak je bil z njim povozen kot pešec, namreč ni mogoče upravičiti različnega obravnavanja.
- 46 Na drugem mestu, kar zadeva pravice, ki so priznane tretjim osebam, ki so oškodovanci, je treba opozoriti, da je obveznost, da se iz zavarovanja civilne odgovornosti krije škoda, povzročena tretjim osebam z motornim vozilom, ločena od obsega odškodnine za to škodo iz naslova civilne odgovornosti zavarovanca. Prva je namreč opredeljena in zagotovljena z zakonodajo Unije, drugo pa ureja predvsem nacionalno pravo (sodba z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 47 Sodišče je tako že razsodilo, da je iz cilja Prve, Druge in Tretje direktive ter iz njihovih besedil razvidno, da njihov namen ni harmonizacija ureditev držav članic o civilni odgovornosti in da v obstoječem stanju prava Unije države članice ostanejo proste pri določitvi ureditve civilne odgovornosti, ki velja za nesreče, ki so nastale pri uporabi vozil (sodba z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 29 in navedena sodna praksa).
- 48 Vendar je Sodišče pojasnilo, da morajo države članice svoje pristojnosti na tem področju izvajati ob spoštovanju prava Unije in da nacionalne določbe, ki urejajo odškodnino za škodo, nastalo pri uporabi motornih vozil, Prvi, Drugi in Tretji direktivi ne morejo odvzeti polnega učinka (sodba z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 49 Sodišče je tako pojasnilo tudi, da bi bil tem direktivam odvzet polni učinek, če bi nacionalna zakonodaja, določena na podlagi splošnih in abstraktnih meril, na podlagi prispevka oškodovanca k nastanku škode temu odrekla pravico do odškodnine, izplačane iz obveznega zavarovanja avtomobilske odgovornosti, ali tako pravico nesorazmerno omejila. To pravico je torej mogoče na osnovi posamične presoje omejiti le v izjemnih okoliščinah (sodba z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 50 Iz sodne prakse torej izhaja, da navedene direktive nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki samo na podlagi prispevka potnika k nastanku škode, ki jo je utrpel, omogoča zavrnitev ali nesorazmerno omejitev pravice navedenega potnika do odškodnine iz naslova obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (glej v tem smislu sodbo z dne 23. oktobra 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, točka 33 in navedena sodna praksa).
- 51 Enako pa velja za nacionalno zakonodajo, kakršen je sporni predpis, v skladu s katero je mogoče pešcu zgolj zato, ker je sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim so mu bile povzročene telesne poškodbe in materialna škoda, zavrniti pravico do odškodnine iz naslova obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil.
- 52 Sodišče je namreč razsodilo, da člen 3(1) Prve direktive nasprotuje temu, da bi se zavarovatelj civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil lahko skliceval na zakonske določbe ali pogodbene klavzule za zavrnitev izplačila odškodnine takim osebam, ki so oškodovanci v nesreči, povzročeni z zavarovanim vozilom (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 33).

- 53 Sodišče je prav tako razsodilo, da člen 2(1), prvi pododstavek, Druge direktive le opozarja na to obveznost glede določb ali klavzul zavarovalne police iz navedenega člena, ki iz kritja na podlagi zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil izključuje škodo, ki jo tretjim osebam zaradi uporabe ali vožnje zavarovanega vozila povzročijo osebe, ki niso pooblašene za vožnjo tega vozila, osebe brez voznškega dovoljenja ali osebe, ki niso izpolnile zakonskih obveznosti tehnične narave glede stanja in varnosti navedenega vozila (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 34).
- 54 Res je, da člen 2(1), drugi pododstavek, Druge direktive z odstopanjem od te obveznosti določa, da zavarovalnica nekaterim oškodovancem ob upoštevanju položaja, ki so ga sami povzročili, ni dolžna plačati odškodnine, in sicer osebam, ki so prostovoljno vstopile v vozilo, s katerim je bila povzročena škoda ali telesne poškodbe, če zavarovalnica lahko dokaže, da so vedele, da je bilo to vozilo ukradeno. Vendar kot je Sodišče že razsodilo, je odstopanje iz člena 2(1), prvi pododstavek, Druge direktive mogoče le v tem posebnem primeru (sodba z dne 1. decembra 2011, Churchill Insurance Company Limited in Evans, C-442/10, EU:C:2011:799, točka 35).
- 55 V postopku v glavni stvari pa ni sporno, da ne gre za tak poseben primer.
- 56 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da pomeni sporni predpis poseg v zagotovilo, določeno s pravom Unije, da mora biti civilna odgovornost pri uporabi motornih vozil, določena z veljavnim nacionalnim pravom, krita z zavarovanjem, ki je v skladu s Prvo, Drugo in Tretjo direktivo.
- 57 Iz tega sledi, da je treba člen 3(1) Prve direktive ter člen 1(1) in člen 2(1) Druge direktive razlagati tako, da nasprotujejo temu, da se lahko zavarovalnica civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil sklicuje na nacionalno zakonodajo, kakršen je sporni predpis, da zavrne plačilo odškodnine tretji osebi, ki je oškodovanec, za telesne poškodbe in materialno škodo, ki jih je utrpela v nesreči, povzročeni z zavarovanim vozilom.
- 58 Na tretjem mestu je treba ugotoviti, da argumenti zavarovalnice CA Seguros, da bi se močno poseglo v ureditev civilne odgovornosti, če bi bilo to odgovornost mogoče uveljavljati v korist zavarovane osebe, za kar naj bi šlo pri odškodninskem zahtevku iz postopka v glavni stvari, te ugotovitve ne omajajo.
- 59 V zvezi s tem je treba poudariti, da je predložitveno sodišče pojasnilo, da je predmet tožbe iz postopka v glavni stvari v tej fazi postopka omejen na obseg kritja že ugotovljene civilne odgovornosti z zavarovalno pogodbo iz postopka v glavni stvari. To sodišče je namreč potrdilo, da je že ugotovilo, da je bil voznik zavarovanega vozila odgovoren za povrnitev škode, ki jo je povzročil, in je navedlo, da bi bila zavarovalnica CA Seguros, če ne bi bilo spornega predpisa, v skladu z zavarovalno pogodbo, ki sta jo sklenila L.I. Delgado Mendes in ta zavarovalnica, odgovorna za plačilo odškodnine za škodo, nastalo izključno po krivdi tega voznika.
- 60 Zato argumenti zavarovalnice CA Seguros niso utemeljeni, saj predložitveno sodišče ni ugotovilo nastanka civilne odgovornosti L.I. Delgada Mendesa v korist samega sebe, ampak nastanek odgovornosti voznika vozila, udeleženega v nesreči iz postopka v glavni stvari, v korist L.I. Delgada Mendesa.
- 61 Na podlagi vsega navedenega je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) Prve direktive, člen 1(1) in člen 2(1) Druge direktive ter člen 1a Tretje direktive razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki iz kritja in torej iz plačila odškodnine iz naslova obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil izključuje telesne poškodbe in materialno škodo, ki jih je utrpel pešec, udeležen v prometni nesreči, zgolj zato, ker je bil ta pešec sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim je bila ta škoda povzročena.

Stroški

- 62 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 3(1) Direktive Sveta z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja take odgovornosti (72/166/EGS), člen 1(1) in člen 2(1) Druge direktive Sveta z dne 30. decembra 1983 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (84/5/EGS), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005, ter člen 1a Tretje direktive Sveta z dne 14. maja 1990 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (90/232/EGS), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14, je treba razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni zakonodaji, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki iz kritja in torej iz plačila odškodnine iz naslova obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil izključuje telesne poškodbe in materialno škodo, ki jih je utrpel pešec, udeležen v prometni nesreči, zgolj zato, ker je bil ta pešec sklenitelj zavarovanja in lastnik vozila, s katerim je bila ta škoda povzročena.

Podpisi